

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 16. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 125/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. panta pirmās daļas 1. punktu, ciktāl tas paredz, ka par ienākumiem neuzskata summu, ko persona maksā kā uzturlīdzekļus bērnam un kas nepārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru katram bērnam, (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) un Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājāsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi) 10. punktu un 2. pielikuma 2.1.14. apakšpunktu (turpmāk arī – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) ievadam, 91. un 109. pantam un spēkā neesošu no [datums].

2. Apstrīdētā likuma norma paredz: “Pašvaldības sociālais dienests pirms lēmuma par trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu mājsaimniecībai vai atsevišķai personai mājsaimniecībā pieņemšanas izvērtē mājsaimniecības kopējos materiālos resursus, izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un ievērojot šādus kritērijus:

1) par ienākumiem neuzskata [...] summu, ko persona maksā kā uzturlīdzekļus bērnam un kas nepārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru katram bērnam [...].”

Ministru kabineta noteikumu 10. punkts noteic, ka mājokļa pabalsta apmēru aprēķina kā starpību starp garantētā minimālā ienākuma sliekšņu summu mājsaimniecībai, kas reizināta ar attiecīgu koeficientu, un rēķinos vai kvītīs aprēķināto maksājumu summu par attiecīgo periodu, kas nepārsniedz šo noteikumu 3. pielikumā vai pašvaldības saistošajos noteikumos noteikto izdevumu summu par mājokli, un mājsaimniecības kopējiem ienākumiem, kā arī paredz šim aprēķinam izmantojamo formulu.

Savukārt Ministru kabineta noteikumu 2. pielikuma 2.1.14. apakšpunkts iztikas līdzekļu deklarācijā kā personas ienākumus prasa norādīt uzturlīdzekļus, ko persona saņem.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem (ieteikumi Nr. 130/2023, Nr. 146/2023 un Nr. 88/2024). Pieteikumā Nr. 130/2023 tika lūgts atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu Satversmes 89., 91., 95., 106., 107., 110. pantam un Bērnu tiesību konvencijas 2. panta pirmajai daļai, 3. panta pirmajai daļai, 27. panta pirmajai un trešajai daļai. Izskatot pieteikumu Nr. 130/2023, Satversmes tiesas 2. kolēģija ar 2023. gada 22. augusta lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo Pieteikuma iesniedzēja nebija pamatojusi, ka tieši apstrīdētā likuma norma radītu viņas pamattiesību aizskārumu. Pieteikumā Nr. 146/2023 bija precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja lūdza atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu ne vien pieteikumā Nr. 130/2023 norādītajām augstāka juridiska spēka normām, bet arī Bērnu tiesību konvencijas 16. panta pirmajai daļai, 19. panta pirmajai daļai un 32. panta pirmajai daļai. Satversmes tiesas 4. kolēģija ar 2023. gada 2. oktobra lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo pieteikumā joprojām nebija ietverts pamatojums tam, kādā veidā tieši apstrīdētā likuma norma rada Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu. Arī Pieteikumā Nr. 88/2024 Pieteikuma iesniedzēja bija precizējusi prasījumu, lūdzot vērtēt ne tikai apstrīdētās likuma normas, bet arī Ministru kabineta noteikumu 2. pielikuma 2.1.14. un 2.1.15. apakšpunktu satversmību. Satversmes tiesas 2. kolēģija ar 2024. gada 19. augusta lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo pieteikumā ietvertais faktiskais apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nebija mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktiskais apstākļu izklāsts nav mainījies, bet ir precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzēja lūgusi vērtēt ne tikai apstrīdētās likuma normas un Ministru kabineta noteikumu 2. pielikuma 2.1.14. apakšpunkta, bet arī Ministru kabineta noteikumu 10. punkta satversmību. Savukārt izskatāmajā pieteikumā vairs netiek lūgts vērtēt Ministru kabineta noteikumu 2. pielikuma 2.1.15. apakšpunkta satversmību. Tāpat Pieteikuma iesniedzēja vairs nelūdz atzīt apstrīdēto likuma normu un apstrīdētās noteikumu normas par neatbilstošām Satversmes 89., 95., 106., 107. un 110. pantam, kā arī pieteikumā Nr. 88/2024 norādītajām Bērnu tiesību konvencijas normām, bet

papildus Satversmes 91. un 109. pantam lūdz tās atzīt par neatbilstošām Satversmes ievadam. Pieteikumam ir pievienoti arī jauni pielikumi – Administratīvās apgabaltiesas spriedumi, ar kuriem noraidīti Pieteikuma iesniedzējas pieteikumi par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņai tiktu piešķirts mājokļa pabalsts, un labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņai tiktu piešķirts trūcīgas mājsaimniecības statuss.

Tomēr Pieteikuma iesniedzēja joprojām nav pamatojusi pieteikumā pausto viedokli par to, ka no pieteikumā norādītajām Satversmes normām izriet tas, ka, pārbaudot mājsaimniecības atbilstību trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, valstij būtu pienākums nodrošināt, ka mājsaimniecības kopējo materiālo resursu izvērtēšanas procesā par ienākumiem netiktu uzskatīti arī saņemtie uzturlīdzekļi. Ievērojot minēto, izskatāmajā pieteikumā nav ietverts pamatojums tam, kādā veidā tieši apstrīdētā likuma norma un apstrīdētās noteikumu normas rada Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu. Ne prasījuma, ne arī iepriekš iesniegtajos pieteikumos norādīto argumentu precizēšana pati par sevi nenozīmē, ka pieteikuma juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības, ja šīs izmaiņas nenovērš iepriekš kolēģijas lēmumā konstatētos trūkumus. Izskatāmajā pieteikumā nav norādīti tādi jauni apstākļi vai juridiski argumenti, ko Satversmes tiesas kolēģija nebūtu vērtējusi, izskatot iepriekš iesniegto pieteikumu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 125/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis